

Slovenski Pravnik.

Leto XXIII. V Ljubljani, 15. septembra 1907. Štev. 8. in 9.

Poluletna ustavitev izvršbe po prisilni dražbi nepremičnin.

I.

Izvršilni zakon zahteva, da se izvršba dožene v najkrajšem času brez zamude in odloga ter z najmanjšimi stroški. V to svrho je ustanovljena uradna oprava izvršbe (§ 16).

Tudi izvršitelj (zahtevajoči upnik) ne sme in ne more izvršbe zadrževati ali zavlačevati. Tem manj kak drugi udeleženec. Nagibi ¹⁾ označujejo kolikor moči napeto opravo za neizogibni predpogoj vsakega umestno urejenega izvršilnega postopanja. Niti izvršujoči upnik, niti kak drugi udeleženec ne sme razpolagati s trajanjem in tekóm izvršilnega postopanja.

Zakon določa, da se na mudnega izvršitelja ali udeleženca dalje ne jemlje ozir, da se zadeva odloči brez njegovega daljnega sodelovanja. Če povabljene stranke k ustni razpravi ali samo zaslišbi ne pridejo, to ne ovira sodne odločbe. (§ 56 odst. 1). Zakon še pomnožuje dolžnost udeležencev k nemudnemu sodelovanju določujoč, da je stranko, ki se naj zasliši o kakem stavljenem predlogu, smatrati za pritrjujočo, če vzlic rednemu povabilu ne pride k razpravi ali zaslišbi (§ 56 odst. 2).

Zakon gre še dalje in mudnemu izvršitelju ali drugemu udeležencu odreka opravo izvršbe (§§ 161 s. posl., 304 glede varščine, 366 glede zapora); ali pa prekluduje njegove pravice (na stroške) (§§ 74 odst. 2, 210, 285 odst. 3) in izreka tudi njih ugasnitev (§ 256). Ali pa celo odreja ustavitve tekoče izvršbe in obenem zabranjuje obnovev v določenem času.

In z le-temi slučaji ustavitve se hočemo tukaj baviti. To so osobito slučaji §-ov 200 št. 3, 188 odst. 2 in 4, 193,

¹⁾ pri §-u 58 izvrš. reda.

151, 145 izvrš. reda. Njih pomen, njih medsebojno pravno razmerje kaže mnogo zanimivosti, pa tudi važnosti in dvomljivosti v pravni književnosti in praksi.

1.

V slučaju § 200 št. 3 izvrš. reda predlaga ustavitev izvršitelj sam v času pred začeto dražbo. Predlagani ustavitvi dodaje zakon prekluzijo, da zaradi (iste) izvršljive terjatve ne more predlagati nove dražbe pred tekom polovice leta od ustavitve.

Naslanjajoč se na zakonove nagibe k temu §-u, da je treba izvršencu, če mu izvršitelj že dovoli odlog, pustiti vsaj toliko časa, da se lahko nekaj opomore, gospodarsko ojači in izvršitelja morda celo z vnovčenimi pridelki plača, je šla praksa celo tako daleč, da je tekom prekludovanih 6 mesecev odrekla sploh vsako izvršbo (s prisilno dražbo) glede istega zemljišča tudi kakemu drugemu izvršitelju.

Ta praksa je bila kriva, in nasprotuje pred vsem zakonovemu besedilu: »... zastran (iste) izvršljive terjatve zahtevajočega upnika se ne sme predlagati nova dražba pred...«

Iz besedila izhaja torej »a contrario«, da se zastran druge izvršljive terjatve istega ali drugega zahtevajočega upnika dovolitev izvršbe s prisilno dražbo istega zemljišča ne more odreči.

To izhaja tudi iz stvarnega položaja samega. Ustavitev se je odredila samo na predlog izvršitelja in za njegovo tekočo izvršljivo terjatev. Prekluzija se more nanašati samo na tiste predpogoje, kateri so vladali ob njenem nastanku, ne pa tudi na druge, ki jih takrat še ni bilo, v našem slučaju torej samo na izvršitelja in njegovo predmetno terjatev. Drugi, recimo tuji oziroma novi izvršitelj iz zemljiškega izpiska tudi ni mogel razvideti, da se je izvršba ustavila ravno iz razloga §-a 200 št. 3 izvrš. reda, ker v zemljiški knjigi in tembolj v izpisku samem je zgolj zaznamba izbrisa uvedenega dražbenega postopanja, odnosno samo izbris (št. . . »izknjižba«, . . . »izknjiženo« . . .).

2.

Soroden slučaj ustavitve nahajamo v §-u 188 odst. 2 izvrš. reda.

Če se zoper podelitev domika zglesi upor, mora sodnik o tem uporu odločiti takoj pri naroku § 185 odstavek 1). Če sodnik vsled upora domik odreče, mora, zaslišavši vse navzoče, ki jih je bilo obvestiti o dražbenem naroku, takoj pri naroku dalje odločiti, ali se dražbanje takoj nadaljuje ali pa se določi za dražbanje nov narok. Če ta določba ni možna pri naroku, jo je po §-u 185 ib. pismeno vročiti tekom osmih dni rekurznim upravičencem.

Kadar je po pravomočnosti sklepa, s katerim se domik odreče, vnovič dražba dopustna, se (samo) na predlog izvršitelja odredi dražbeni narok vnovič, toda izvršitelju pristojna ta pravica samo tekom enega meseca po pravomočnosti odrečenega domika, sicer je dražbeno postopanje (samo) na predlog izvršenca ustaviti z močjo, da zaradi iste izvršljive terjatve (samo) izvršitelj pred pretekom polovice leta ne more predlagati vnovič dražbe istega zemljišča.

Ta ustavitev se vrši na videz iz stvarnih razlogov (§ 184 št. 1—7). Če bi pa v tem slučaju bili odločilni res samo ti stvarni, od izvršiteljeve osebe neodvisni razlogi, bi ustavitev pač morala veljati splošno za vse slučaje in ne samo glede izvršitelja in njegove terjatve.

V resnici pa v tem slučaju niso odločilni stvarni razlogi, ampak samo osebni razlogi izvršiteljevi in izvršenčevi. Razlogi §-a 184 odst. 1—7 izvrš. reda so samo predpogoj, da je prišlo do položaja §-a 188 odst. 2 izvrš. reda.

Ustavitev more in mora namreč predlagati samo izvršenec, toda šele potem, ko izvršitelj (§ 188 odst. 2 na koncu) ni tekom celega meseca predlagal novega dražbenega naroka. S to opustitvijo izvršitelj pokaže, da mu ni za nadaljevanje izvršbe (konkludentni razlog §-ov 200 št. 3, 396) in zato je dano izvršencu na voljo, da izvršbo za pol leta ustavi, se gospodarsko ojači in terjatev plača.

Zato je pač tudi popolnoma primerno, da velja ta ustavitev samo za izvršitelja in njegovo isto izvršljivo terjatev, kar zakon v tem slučaju sam z dobesedno jasnostjo določuje.

Kakor v slučaju §-a 200 št. 3, tako tudi v slučaju §-a 188 odst. 2 izvrš. reda ni izključena izvršba s prisilno dražbo istega zemljišča za kako drugo terjatev istega ali sploh drugega

izvršitelja v kateremkoli času; to se da »a contrario« izvajati iz zakonovega jasnega besedila brez najmanjšega dvoma.

3.

Tretji slučaj ustavitve, v našo razpravo spadajočih, nahajamo v §-u 193 izvrš. reda.

Ta slučaj ustavitve je navidez le soslučaj iz skupine 2., ker se nanaša na določilo §-a 184 št. 8 izvrš. reda.

Po §-u 190 sme vsak knjižni upnik, katerega zastavnopravno zavarovana terjatev ima knjižno prednost pred terjatvijo ali terjatveno pravico izvršitelja, zglasiti upor iz razloga §-a 184 št. 8 izvrš. reda (ker največji ponudek ne zadostuje za pokritje njegove terjatve), kadar se je v zmislu predloga po §-u 164 izvrš. reda vršila začasna ugotovitev bremenskega stanu. Če se vsled upora domik odreče, tedaj je po pravomočnosti odreke (rekurz po §-u 206 odst. 3 izvrš. reda zaradi nepravilne dopolnitve bremenskega stanu) dražbeno postopanje ustaviti uradoma.

Že uradna ustavitev kaže, da ta ustavitev ni odvisna niti od izvršitelja niti od izvršenca, ampak od stvarnih okolščin, ki stojte takorekoč nad strankami. Sicer ima izvršitelj pravico staviti ponudbo in ponuditi zadosten največji ponudek, in je torej vsaj posredno odvisno tudi od njega, ali se doseže največji, vsem potrebam ustrezajoči ponudek, toda zakon v tem oziru ne nalaga izvršitelju nikake dolžnosti iz naravnih umevnih razlogov, ampak mu daje popolnoma na prosto voljo, ali se udeleži dražbe kot ponudnik ali ne.

Ker torej le-ta ustavitev ni odvisna od izvršitejja, ampak od objektivnih razmer, od dejanske brezuspešnosti dražbenega naroka, ko se ni dosegel zadosten največji ponudek, bilo bi pričakovati, da ustavitev ne velja samo za osebo in terjatev izvršitelja, ampak splošno. Zakon nima nobenega pojasnila, kake učinke imej v časovnem oziru ta ustavitev.

Stvarno je uvaževati, da zemljišče, ki danes ni doseglo pri dražbi zadostnega največjega ponudka, ga tudi ne doseže jutri. Treba je torej počakati, da se razmere spremenijo. Okoličani pridejo morda čez nekaj časa do denarja, ker so spravili pridelke; morda iz istega razloga zavezanec čez nekaj časa nekaj ali vse

plača. Skratka: merodajni so glede ustavitve isti razlogi za izvršenca kakor v slučaju §-a 200 št. 3 izvrš. reda.

Domnevati je iz navedenih razlogov, da ta ustavitev tudi velja za dobo polovice leta. Ta domneva se upira tudi na to, da zakon ravno v §-u 188 odst. 2 l. c. izrečno odreja poluletno ustavitev in da je slučaj iz skupine §-a 184 št. 1—8 izvrš. reda.

Pa tudi pri ustavitvi po §-u 151 izvrš. r. najdemo, kakor se bo videlo pozneje, oporo za poluletno splošno ustavitev.

Neumann uči v komentarju k izvrš. redu pri §-u 193, da ima izvršitelj in vsak drugi upnik, razpolagajoč z izvršilnim naslovom, za svojo terjatev pravico, začeti kadarkoli (tako) novo izvršbo; a za to svoje mnenje ne navaja posebnih razlogov. Fürstl v tem oziru nima nobene razlage.

4.

Toda tudi v §-u 188 odst. 4 izvrš. reda nam je opraviti z uradno ustavitvijo v slučaju, če nova dražba ni možna (iz razlogov nedoseženega najmanjšega ponudka, ali zaradi nepokritosti prednje hipoteke (§-a 151, 193, Fürstl). In tukaj je poluletna ustavitev vsaj iz razloga §-a 151 odst. 3 izvrš. reda nedvomna.

Iz vseh navedenih razlogov je torej tudi v §-ih 188 odst. 4 in 193 opraviti s poluletno, in sicer splošno ustavitvijo.

V §-u 151 odst. 3 se ni dosegel zakonito zadostni, najmanjši dvetretjinski ponudek, v §-u 193 pa se ravno tako ni dosegel vsled ugotovitve bremenskega stanu v tem posebnem slučaju zakonito zahtevani, najmanjši, če tudi ne dvetretjinski najmanjši ponudek. V slučaju §-ov 184 št. 8, 193 mora za slučaj upora najmanjši ponudek, da je zadosten, znašati toliko, da je pokrita tudi terjatev upirajočega se upnika. Zaradi tega, ker se šele pri domiku pokaže, da dvetretjinski (navadno zakoniti) ali tudi nekoliko, pa ne zadostno višji največji ponudek za pokritje terjatve upirajočega se upnika ne zadostuje, dovoljuje zakon v §-u 192 izvrš. reda naknadno povišanje ponudka s strani najboljšega in njemu sledečega ponudnika.

Sicer pa, kakor se še hkoncu pokaže, so vse predmetne ustavitve take, da vsled njih ni moči nove dražbe predlagati pred pretekom polovice leta.

5.

Najbolj izrazit in jasen je za splošno ustavitev na pol leta slučaj §-a 151 odst. 3 izvrš. reda, če se pri dražbi ne doseže najmanjši ponudek (ali kar je isto, če se sploh ne stavi noben ponudek ali če nihče k dražbi ne pride).

Pri zemljiščih in posestvih na kmetih se v tem slučaju pred pretekom polovice leta (sploh) ne sme predlagati vnovič nobena uvedba dražbenega postopanja (nemško besedilo: kann die neuerliche Einleitung eines Versteigerungsverfahrens nicht beantragt werden).¹⁾

Prvotna vladna predloga se je glasila kakor v §-u 200 št. 3, 188 odst. 2 izvrš. reda, da je v slučaju ustavitve iz razloga nedoseženega najmanjšega ponudka izvršbo ustaviti, in se za isto terjatev istega izvršitelja ne more predlagati vnovič uvedbe dražbenega postopanja pred pretekom enega leta od dražbe. Vsled skupne konference obeh zbornic se je vladna predloga predrugačila, in sicer se je namesto enoletnega prekluzivnega roku določil samo poluletni rok; drugič se je izvršba s prisilno dražbo zemljišča odrekla sploh za vsako terjatev, zato da se izvršencu dá čas za gmotno ojačitev in plačilo izvršitelja, in ker se v krajšem času tudi ni nadejati boljšega in uspešnega najmanjšega ponudka.

Tukaj je ustavitev uradna. Ne predlaga je niti izvršitelj, niti izvršenec. Za ustavitev so merodajni stvarni, objektivni, izven strank ležeči razlogi: nedostatek zakonitega najmanjšega ponudka, katerega si pač nihče bolj ne želi, kakor ravno izvršitelj, vsaj v normalnih razmerah. Izvršitelj ima pravico sicer sam staviti zakoniti najmanjši ponudek, toda tega zakon od izvršitelja ne more zahtevati za dolžnost in obveznost. To je brez vsake odgovornosti prepuščeno izvršiteljevemu prostemu preudarku in njegovim potrebam, Dejansko bi moral tako izvršitelj staviti najmanjši ali celo najvišji ponudek, da se obrani večje škode.

Ker so pa v tem slučaju merodajni in odločilni objektivni razlogi, zato pa je tudi ustavitev uradna in splošna, neodvisna od strank in neomejena na stranke. Zato zakon določa ustavitev za terjatev istega, kakor vsakega drugega izvršitelja.

¹⁾ Glej odl. 22./11. 1905 št. 18.054, zb. 955/VII, v kateri sta 1. in 3. inštanca izrekli splošno ustavitev zoper 2. inštanco.

Da je ta slučaj vzorec za ustavitev po §-ih 188 odst. 4, 193 izvrš. reda in da so razlogi slični ali celo dejansko istotni, to se je že poudarjalo pri dotičnih slučajih. Slučaj ustavitve po §-u 193 izvrš. reda se celo glede na načelo (če tudi različno količino) najmanjšega ponudka more smatrati za poseben slučaj, podslučaj ustavitve po §-u 151 izvrš. reda.

6.

Preostaja še slučaj ustavitve po §-u 145 izvrš. reda. Ta ustavitev je dosedaj najmanj umevna in po svojem bistvu razkrita.

§ 145 izvrš. reda določuje izvršbe s prisilnim dražbenim postopanjem, če izvršitelj pravočasno ne predloži dražbenih pogojev.

Izvršba s prisilno dražbo nepremičnin je enostavna, celotna, nerazdelna. Prvi predlog zadostuje, da sodišče vse drugo uradoma (§ 16) opravi samo. Ustavitev je odvisna samo od izvršitelja, oziroma od njegove brezbriznosti in mudnosti. Vkljub enostavnosti izvršbe in obvezni uradni opravi, je vendar sodišče navezano na sodelovanje strank osobito glede predložitve dražbenih pogojev. Ta predložitev je predpogoj tej izvršbi iste vrste kakor so drugi formalni predpogoji §-a 133 izvrš. reda (n. pr. zemljeknjižni izpisek itd.) in na to se očitvidno nanaša zadnje besedilo §-a 145 izvrš. reda: »Če dražbenemu predlogu niso že priloženi dražbeni pogoji...«

Izvršitelju je dovoljeno dražbene pogoje sestaviti šele pozneje po ceditvi, ko se z zemljiščem natančneje seznani. Brez dražbenih pogojev se dražba ne more vršiti kakor sicer prodaja ne brez kupne pogodbe. Izvršitelj bi torej, ko ima v rokah predložitev dražbenih pogojev, razpolagal z upravo dražbe in izvršbe same, on bi lahko v §-u 16 zaukazano uradno opravo dražbe poljudno zabranil, braneč se predložiti dražbene pogoje. Tega seveda zakon ne more dopustiti. Če torej izvršitelj že pri prvem izvršenem predlogu ni predložil načrta dražbenih pogojev, zato ga sodišče o ceditvi obvesti in pozove, da naj v gotovem roku predloži dražbene pogoje, sicer se izvršba oziroma, kar je v tem slučaju isto, (celo) dražbeno postopanje ustavi.

Ker mora sodišče izvršbo v tem slučaju po §-u 16 izvrš. reda uradoma opraviti, zato more biti tudi ustavitev samo uradna.

Knjiga in praksa sta v prepiru, za kateri čas da naj velja ta ustavitev.

Nekateri — in teh ni malo, ampak polovica — trdijo, da ta ustavitev časovno ni nikakor omejena, marveč se lahko takoj predlaga in prične novo dražbeno postopanje. Samo tekoče dražbeno postopanje se ustavi. Nekateri uče, da je to edini slučaj, v katerem je novi izvršilni red pustil odprto staro sistovanje žalostnega spomina.

Nekateri komentariji, kakor v Gerichtshalle iz l. 1902., Fürstl, o tem vprašanju molčijo; Neumann (Kommentar z. E. O.) uči, da je ponovitev dražbe vsak čas možna, kajti zakon da zahteva poluletno ustavitev samo v slučajih §-ov 151 odst. 3, 188 odst. 3, 200 št. 3 izvrš. reda. Enako Fellner-Omayer pri §-u 145 l. c. in vrhovnosodna odločba od 12./9. 1900 št. 9884, zb. 296/II., od 25./10. 1900 št. 14.188, Gl. U. 1162 in od 12./10. 1900 št. 9881 C. Bl. 1901.¹⁾

Toda poljubno nehanje in ponavljanje, staro sistovanje je v zakonu, kakor je posebno razvidno iz nagibov pri §-u 200 št. 3. strogo in dosledno prepovedano; nasprotuje tudi uradni opravi izvršbe §-a 16 izvrš. reda — in resnosti zakona. Danes izvršbo ustaviti, jutri jo ob predložitvi dražbenih pogojev zopet dovoliti, se pravi za sodišče in zakon toliko, kakor biti izvršiteljeva igrača. Tak zakon bi ne bil resen, ker bi ne smel in ne mogel imeti načela, da je kolikor možno ščititi zavezanca. Ali zakon povsod ščiti, kjer je umestno, zavezanca in torej take poljubne dražbene ponovitve ne trpi. Ravno v to svrho so nastali slučaji takozvane poluletna ustavitve §-ov 151 odst. 3, 188 odst. 2, 200 št. 3 izvrš. reda. Le-ti so slučaji izrecne ustavitve na pol leta, drugi §-i: 188 odst. 4, 193, 145 izvrš. reda so pa slučaji latentne ustavitve na pol leta, izhajajoče iz stvarnega položaja.

Izvršilni red je zato tudi za navadne slučaje določil sam normalne, zakonite dražbene pogoje. Če torej izvršitelj vključ pozivu ne predloži dražbenih pogojev, bi zakon lahko prekludoval samo drugačne kakor zakonite dražbene pogoje v zmislu §-a 146

¹⁾ Ta odločba trdi, da samo ustavitve po §-ih 151, 184 št. 2, 200 št. 3 izvrš. reda izključujejo novo uvedbo dražbenega postopanja pred pretekom polovice leta.

izvrš. reda in s to prekluzijo ustanovil zakonite dražbene pogoje, ki se lahko določijo po sodnem obrazcu št. 137 brez izvršiteljevega sodelovanja na podlagi cenilnega zapisnika. Toda zakon te jasne prekluzije ni ustanovil, pač pa strogo prekluzijo ustavitve. Zakaj?

Največkrat bo v takem slučaju izvršitelj dal izvršencu odlog, ki pa po zakonu mora znašati najmanj pol leta (§ 200 št. 3). Če torej izvršitelj dogovorno ne predloži dražbenih pogojev, nastane isti stvarni položaj kakor pri odlogu, v zmislu §-a 200 št. 3 izrečno predlaganem, tukaj pri §-u 145 pa konkludentnem. Izvršencu se prihranijo pri tem posebni stroški ustavitve.

Ker je pa ustavilni razlog iskati edino le v osebi izvršiteljevi, zato mora biti časovna ustavitve omejena samo na isto terjatev istega izvršitelja. Za druge izvršitelje in za druge izvršljive terjatve seveda ta ustavitve ne more biti prekluzivnega pomena, kakor v slučajih §-ov 200 odst. 3, 188 odst. 2 izvrš. reda. Objektivno omejlina in prekluzivna more biti ustavitve samo pri objektivnih razlogih ustavitve. Za našo razlago se najde opora pri Schauerju, § 145 op. 4., ki izrecno poudarja uradnost te ustavitve in njen učinek v zmislu §-a 200 št. 3 izvrš. reda za polovico leta.¹⁾

Iz navedenih razlogov tudi ni dvoma, da je ta razlaga edino prava.

Pregledno torej izhaja iz gorenjih izvajanj, 1.) da so vse posebne ustavitve pri izvršbi s prisilno dražbo zemljišč ustavitve na pol leta, 2.) da so vse te ustavitve zgrajene sistematično, in sicer a) ustavitve, katerim je povod predlog ali kvalifikovana pasivnost izvršitelja, kjer ga zakon izrecno poziva k sodelovanju; te ustavitve imajo in morajo imeti prekluzivnost samo za isto izvršljivo terjatev istega izvršitelja. To so slučaji §-ov 200 št. 3, 188 odst. 2 in §-a 145 izvrš. reda. b) Ustavitve, katerim je povoda iskati v objektivnih, od izvršitelja nezavisnih dejstvih. Te ustavitve pa vsebujejo zaradi tega tudi prekluzijo za vsako terjatev vsakega izvršitelja, in so ustanovljene v slučajih §-ov 151 odst. 3, 188 odst. 4 in 193 izvrš. reda.

¹⁾ Enako Manzova izdaja Klein-Schauer-Friedländer pri §-u 145 izvrš. reda op.

7.

Samo v enem edinem slučaju dopušča izvršilni red obnovev dražbenega postopanja pred polovico leta, namreč v slučaju §-a 151 odst. 3 izvrš. reda, če je dražbeni predmet hiša.¹⁾

O tem slučaju pa določuje zakon na tak način, da je vsak dvom izključen, izrečno poudarjajoč, da je v slučaju §-a 151 odst. 3 izvrš. reda samo pri zemljiščih in kmečkih posestvih vnovična uvedba dražbenega postopanja pred polovico leta nedopustna, in da je torej pri hišah (§ 151 odst. 1 izrečno razločuje *a*) med hišami in *b*) med zemljišči in kmečkimi posestvi) dopustna vnovična uvedba dražba vsak čas.

Za to izjemo so stvarni razlogi jasni.

Zemljišče daje pridelke k večjemu vsakega pol leta. Izvršenec si more pri zemljišču pomagati pred vsem s pridelki in zato se mu mora pustiti primeren čas. Vladna predloga je glede na dobavo in vnovčenje pridelkov dala izvršitelju celoletno premirje.

Hiša ima svoje dohodke mesečno, četrletno v enakem teku, ali jih pa nima. Izvršenec, kakor se je nadejati, ne bode hiše zboljšal, marveč se je bati, da se hiša vedno bolj in bolj zanemarja. Pri hišah po mestih in v obljudenejših ter prometnih krajih se po preteku krajšega časa lahko najde kupec, ki mu hiša prija. Najde se podjetnik, obrtnik, ki more hišo porabiti za svoje podjetje, obrt itd.

Toraj bi se morda reklo, da se vendar najde slučaj, kjer je zakon pustil prostost poljubnemu sistovanju in obnavljanju izvršbe? Nikakor ne!

Zakon terja, da se v vsakem slučaju vrši popolnoma nova izvršba, ki pa traja od uvedbe dražbenega postopanja do dražbe najmanj tri mesece (§ 169 odst. 2 izvrš. reda), torej četrto leta, v katerem času so navadno večje najemnine plačljive. Izvršitelj je torej vendar vezan na drug zakoniti rok, in o poljubnem sistovanju ni govora. On mora izvršbo prignati do dražbenega naroka, kjer se sodno določi, ali je najmanjši ponudek možen ali ne. Če odneha pred dražbo, se izvršba ustavi po zmislu §-a 200 št. 3 izvrš. reda.

Sicer pa znaša najmanjši ponudek pri hišah samo polovico cenilne vrednosti, in se bo pač slučaj nedoseženega najmanjšega

¹⁾ Primerjaj pri premočinski dražbi § 280 odst. 2 izvrš. reda.

ponudka le redko kedaj v resnici dogodil. Če pa hiša nese zadostno najemnino za skorajšno pokritje izvršiteljeve terjatve, pa izvršenec sploh dražbo lahko prepreči, predlagajoč nadomestno prisilno upravo v zmislu §-a 201 izvrš. reda, če se je nadejati, da se izvršiteljeva terjatev iz presežnih dohodkov tekom enega leta lahko pokrije.

Tako je torej zakon tudi v tem slučaju poljubno odnehanje in obnavljanje izvršbe po izvršitelju korenito zabranil. In ravno ta izjemni slučaj kaže najbolj, s kako rigorozno skrbjo zakon ščiti izvršenca neumestnega in nestvarnega postopanja izvršiteljevega.

Ta slučaj kaže obenem neumestnost in nemožnost poljubne obnovitve dražbenega postopanja v slučaju §-a 145 izvrš. reda.

Za dražbe hiš se je sicer pojavila praksa, da se izvršba, ako se ni doseglo najmanjšega ponudka, ni ustavila, kakor zahteva zakon, ampak se je samo določil nov dražbeni narok. Iz navedenih razlogov je taka praksa brezdvomno kriva, in vrhovno sodišče jo je tudi izrečno zavrlo.¹⁾

II.

Pregledno razmotrujoč najdemo v naših slučajih ustavitv uradoma predvsem tam, kjer gre za ustavitev iz stvarnih, od izvršitelja in izvršenca neodvisnih razlogov (§§-i 151 odst. 3, 188 odst. 4, 193, četudi iz razlogov v izvršenčevo korist).

Kakor se je izvajalo, in kakor kaže posebno tudi že razvrščenje §-ov 151 odst. 3, 188 odst. 4, 193 izvrš. reda, temeljijo vsi ti slučaji v dejstvu, da se za ta čas pri dražbi ne da doseči zadostno ali dopustno izkupilo v zmislu zakona, in zato se isto zemljišče sploh ne sme več dražbati, oziroma se ne more dražba predlagati pred pretekom polovice leta. In ker traja pri novo začetih izvršbi do novega dražbenega naroka zopet najmanj tri mesece, mnogokrat seveda več, je tako doseženo med prvo in poznejšnjo dražbo približno enoletno premirje, kakor se je sprva po vladni predlogi mislilo določiti.

Vsi drugi slučaji ustavitve (z edino izjemo §-a 145 izvrš. reda) so zgrajeni tako, da se ustavitev odredi samo iz osebnih

¹⁾ Odl. od 4./6. 1901 št. 8272, Gl. U. novi št. 1442, od 27./11. 1901 št. 144, Przegľad st. 79 ex 1902.

razlogov, na osebni predlog izvršitelja (§ 200 št. 3) ali izvršenca (§ 188 odst. 2); tukaj uradna ustavitev torej ni utemeljena.

Izjemna (§ 145) uradna ustavitev pa stoji na sredi med obema skupinama. Ona se vrši iz osebnega razloga izvršitelja, ki sicer ustavitve ne predlaga, toda on je bil pozvan, da predloži dražbene pogoje pod prekluzijo ustavitve. Ta prekluzija pa je uradna, in kakor se je pokazalo mora biti uradna (sodnik je tudi upravičen podaljšati rok za predložitev dražbenih pogojev). V tem oziru se je že omenilo, da je izvršba s prisilno dražbo enostavna, enotna, eden edini izvršilni korak, katerega je izvesti uradoma, pa se ga brez dražbenih pogojev ne more opraviti, zato drugo ne preostaja, kakor uradna ustavitev.

Vkljub uradni ustavitvi pa učinek ustavitve ni splošen kakor pri ustavitvi po §-ih 153, 188 odst. 4, 193 izvrš. reda, ampak samo omejen na istega izvršitelja in isto njegovo izvršljivo terjatev, ker se ustavitev izvrši iz kvalifikovane brezbržnosti izvršitelja, katero je smatrati pritrdilom (§ 56 izvrš. reda), in torej posredno iz osebnega razloga izvršiteljevega.

III.

Rešiti je še vprašanje, od kdaj je računati poluletno dobo ustavitve? Kakor se šteje razsodba in vsaka druga nadomestna odločba za veljavno še le od trenutka, ko je postala pravomočna; kakor se šteje tudi paricijski rok¹⁾ šele od časa pravomočnosti, tako je tudi pri ustavitvi izvršbe iz stvarnih in formalnih razlogov misliti, da se ustavitev šteje šele od tega časa, ko je postala pravomočna, sicer bi se moralo začeto štetje vsled rekurza razveljaviti.

Pri ustavitvi sicer ne nahajamo kakor pri razsodilih ugotovljene judikatne obligacije, pač pa judikatno prekluzijo izvršbe. V razsodilih nahajamo takorekoč pozitivno judikatno obligacijo, pri ustavitvi pa negativno prekluzijo dalnje izvršbe, bistveno slično negativni judikatni obligaciji, — omejitev judikatne obligacije za gotovi čas ali za vselej.

Izvršilni zakon polaga posebno važnost na pravomočnost ustavitve.

¹⁾ Tudi v ustavnem sklepu je lahko paricijski rok za stroške, obrazec št. 97.

Po §-u 130 izvrš. reda dobi izvršenec s pravomočnostjo ustavnega sklepa pravico prostega razpolaganja z zemljiščem; zaznambo uvedene prisilne uprave je izknjižiti po pravomočnosti ustavnega sklepa itd.

Tudi v §-ih 207 in 208 izvrš. reda je pravomočnost ustavnega sklepa merodajna za izbris zaznamb iz dražbenega postopanja in za vknjižbo izvršilne, dražbo nadomestujoče zastavne pravice.

Ker se naši slučaji ustavitve nanašajo sploh samo na nepremičninsko izvršbo, in ker je razveljavljenje knjižnih izvršilnih činov možno sploh samo na podlagi pravomočnih javnih listin¹⁾; in ker v vseh naših slučajih gre ravno za ustavitve odnosno za ustavilni sklep: je pač misliti iz teh razlogov, da je v vseh slučajih merodajen ravno čas pravomočnosti ustavnega sklepa za začetek poluletnega roku, in sploh samo čas pravomočne ustavitve.

To je tudi za nekatere slučaje nedvomno tako, in bi moralo biti za vse slučaje sploh, če bi zakon sicer nič izrecnega v tem oziru ne določal.

a) Nedvomno merodajen je čas pravomočne ustavitve za začetek poluletnega izvršilnega premirja v slučaju §-a 200 št. 3 izvrš. reda. V tem slučaju zakon sam določa, da se nova dražba pred pretekom polovice leta od (pravomočne) ustavitve ne more predlagati.

b) V slučaju §-a 188 odst. 2 izvrš. reda sicer izrecno določa ustavitve na polovico leta, toda ne imenuje časa, od kdaj naj se šteje ta rok.

Razlogi tej ustavitvi so, kakor se je zgoraj izvajalo, osebni, izvirajoči od osebe izvršitelja in izvršenca in v tem oziru slični razlogom po §-u 200 št. 3 izvrš. reda. Na drugi strani pa je prišlo v tem slučaju že do dražbenega naroka, in je ta slučaj v tem oziru sličen zopet slučaju §-a 151 odst. 3 izvrš. reda.

Vprašanje v literaturi in praksi ni obdelano in jasno. Neumann (System in komentar k izvrš. redu) se s tem vprašanjem ni pečal; tudi Fellner-Omayr ne navaja nobenega slučaja, ravnotako ne komentar v Ger.-Halle; Fürstl računi rok polovice

¹⁾ § 33, d) o. z. zak. zahteva pravomočna razsodila za vknjižbe.

leta od (očividno pravomočne) ustavitve dražbenega postopanja, Krasnopolski od pravomočnosti odrečenega domika.

Ker v le-tem slučaju gre ravno za ustavitev, pri tem še za ustavitev iz osebnega razloga, in ker zakon ničesar ne določa, je pač račun od pravomočne ustavitve pravilen, kakor se je razvijalo že zgoraj pri splošnem načelu.

c) Pri ustavitvi po §-u 145 izvrš. reda še do dražbenega dneva ni prišlo, v tem slučaju more torej biti merodajen samo čas pravomočne ustavitve.

d) V slučaju §-a 193 vidijo nekateri poseben slučaj §-a 151 odst. 3 izvrš. reda. Čeprav gre v obeh slučajih za nezadostno izkupilo, za nezadosten ponudek, je vendar slučaj §-a 193 izvrš. reda nekaj posebnega.

Slučaj §-a 151 odst. 3 je pri slučaju §-a 193 izključen. Kajti če se ne doseže zakoniti najmanjši ponudek (pri hišah polovica, pri zemljiščih dve tretjini cenilne vrednosti), tedaj je izvršbo ustaviti že po §-u 151 odst. 3 izvrš. reda in tedaj ustavitev po §-u 193 ni možna.

Le takrat, kadar največji ponudek presega zakoniti najmanjši ponudek, pa vkljub temu ne najde upirajoči se upnik pokritja za svojo terjatev pri ugotovitvi bremenskega stanu, takrat je merodajen slučaj §-a 193 izvrš. reda. Ker pa za ta slučaj zakon nič posebnega ne določa, kakor v slučaju §-a 188 odst. 2, 4 ne, bo tudi v tem slučaju računiti poluletno ustavilno dobo od dneva pravomočne ustavitve. Ta nazor je tudi ugoden težnjam zavezanca in po zmislu dotičnih nagibov k zakonu. O tem slučaju molčita dosedaj knjiga in praksa.

e) Iz tistih razlogov je tudi v slučaju §-a 188 odst. 4 izvrš. reda šteti rok pol leta od pravomočne ustavitve.

f) V slučaju §-a 151 odst. 3 izvrš. r. ni na to stran nobenega dvoma, ker zakon tukaj določa izjemno in izrecno, da je vzlic ustavitvi računiti poluletno dobo ustavitve od dražbenega dneva.

Dr. Fr. Mohorič.

